

LA LLIBERTAT DE LES DONES

KORA, CARMEN, JOSÉ LUIS, JILMA, REYNA, DOLORES

CEBS de Masaya i Carazo, Nicaragua

La llibertat és aquesta desconeguda per a les dones en la societat patriarcal. La falsa llibertat que proclama el patriarcat mira el sexe de les persones per diferenciar-les, subordinant, desvaloritzant i violentant les que naixem amb sexe de dona.

El patriarcat com a sistema cultural encara hegemònic a Nicaragua i estès pel món, construït des d'antic, consolidat amb el capitalisme, legítimat i beneït pel catolicisme i les diferents religions, suposa que les persones que naixem amb sexe de dona som inferiors i de menys valor, que la nostra missió és reproduir l'espècie, ocupar-nos del servei domèstic i tenir cura de franc, sense reconeixement, a costa de la nostra autonomia, dels homes, de la família, de l'església, de la societat.

Des de l'instant de néixer, només per tenir sexe de dona, la nostra llibertat es va coartant, i se'ns mediatitza allò més elemental: decidir sobre el nostre cos, el nostre temps, decidir sobre el nostre ésser i estar al món. Se'ns ensenya que ser dones és ser sotmeses, decents, decoroses, dependents dels homes els quals necessitem per tal que ens protegeixin. El món s'organitza de manera que les dones estiguem en inferioritat de condicions i ens consideren éssers vulnerables. Està tan consolidat el sistema, que homes i dones ho tenim molt endinsat, com que és allò natural, allò lògic, l'ordre social que Déu ha demanat, en la seva saviesa.

Aquest model patriarcal/masclista comporta estructuralment discriminació i violència contra nosaltres, les dones, tant en l'àmbit privat (en la família o relacions interpersonals), com en l'àmbit públic (al carrer, la comunitat, el món laboral, l'Estat). És una violència verbal, física, psicològica, sexual, econòmica, patrimonial, laboral, institucional. El feminicidi, com a violència extrema, és la nostra primera causa de mort a molts de països; la tolerància i impunitat d'aquests crims de lesa humanitat formen part de la mentalitat patriarcal, ja que la nostra vida val menys, val poc.

Des de nenes aprenem els nostres rols a la casa i no podem anar soles enlloc, ni a l'escola si és lluny, perquè ens pot passar "alguna cosa", alguna cosa que

només passa a les nenes, no pas als nens. Quan som joves, ens adonem que el carrer és molt perillós per a nosaltres: no podem caminar lliurement, encara menys anar soles a llocs públics, perquè ens miren malament, els homes es fiquen amb nosaltres, ens volen tocar, fins i tot ens violen, se senten amb dret a nosaltres. És horrible viure amb aquesta por.

I si ens casem, amb aquest enamorament romàntic que el patriarcat ens ensenya, ens bolquem en la cura del nostre home per demostrar-li un amor que ens aliena de nosaltres mateixes. Li servim el menjar, rentem i planxem la seva roba, netegem la seva casa. Els fills semblaria que només fossin nostres i no pas d'ells, ja que totes les tasques de criança recauen damunt nostre. Dediquem les vint-i-quatre hores del dia esforçant-nos, desgastant-nos i desvetllant-nos per garantir la vida de la nostra família, però diuen que no treballem i els nostres homes comencen a dir-nos que no valem per a res, a controlar què fem, amb qui parlem, amb qui sortim... Després comencen les empentes, cops, maltractament físic i sexual. Si ens demanen perdó acceptem pensant que canviaran, però, al cap de poc, més maltractament, i caiem en aquest cercle de violència, en aquest malson. No tenim llibertat ni al carrer ni a la casa.

Si sortim a treballar a les màquines o algun altre lloc, aleshores fem el doble de jornada de treball: a casa –que ningú ens paga ni ens reconeix– i a la fàbrica. I fins a triple jornada si a més participem en el desenvolupament comunitari. I encara que treballem de forma remunerada, no pas per això els homes assumeixen responsabilitats a casa. Ells, després de la seva jornada laboral, disposen del seu temps, descansen. Nosaltres no tenim temps per a nosaltres ni descanem.

La nostra capacitat d'embaràs és un revulsiu per a la nostra feina, com si només fos nostre: també l'embaràs és obra dels homes. Però si la nostra vida està en risc per l'embaràs o és per violació, les lleis dels homes i de les esglésies ens impedeixen interrompre'l, com si després els violadors es fessin càrrec dels seus fills. En nom de Déu i de la vida ens obliguen a tenir aquell fill, decidint sobre els nostres

cossos, fins i tot condemnant-nos a morir.

Per al món de l'economia i la política, de la cultura, les nostres oportunitats sempre són més limitades i costoses, pels prejudicis; fins i tot ens consideren males dones, males esposes, males mares, perdulàries, per no estar a casa. Sempre aquesta discriminació, sempre els homes pendents dels nostres cossos, sempre nosaltres sotmeses a l'assetjament.

Quan decidim trencar el silenci denunciant el nostre agressor, és un calvari. La ruta crítica per accedir a la justícia no és bel·ligerant, els funcionaris públics com que no ens creuen, ens esgoten amb un gran endarreriment de la justícia i la impunitat envalenteix més els homes, ja que veuen que amb la denúncia no els passa res, i aleshores la violència creix, i fins i tot pot arribar a matar-nos.

Però anem organitzant-nos com a dones, prenem consciència que aquest model patriarcal que reproduïm de generació en generació no és cap ordre diví, sinó un "ordre" social construït, i així com l'hem après, el podem desaprendre. I aprenem juntes a analitzar la realitat, a saber diferenciar el sexe del gènere, a adonar-nos de les relacions desiguals de poder entre homes i dones, un poder de dominació que s'ha d'eliminar. Ens recolzem entre nosaltres per empoderar-nos física i psicològicament, per trencar complexos i tabús, trencar els cercles de violència, acabar amb el rol de víctimes, superar tantes pors i incerteses... canviar la nostra pròpia vida, lluitar també per canviar aquest sistema opressiu, trencar el lligam, la cadena generacional.

Volem ser lliures del domini dels homes (pares, fills, germans, marits, patrons, polítics, sacerdots), volem una relació d'iguals. Volem igualtat d'oportunitats per a l'accés i control dels recursos econòmics i socials (feina, salut, educació, vivenda, terra, crèdit, oci, cultura). Volem igual distribució de responsabilitats a la casa, homes i dones alhora.

Aquest és un procés d'alliberament lent i dolorós, però ferm i sense retrocés. Ens porta a conèixer-nos i valorar-nos, a impulsar polítiques públiques amb enfocament de gènere que defensin i facilitin els nostres interessos estratègics de canviar aquestes relacions desiguals de poder. Ens porta a sentir-nos lliures per prendre decisions sobre el que volem ser i fer, lliures per decidir sobre el nostre cos, el nostre temps, per no acceptar controls, per no continuar demanant

permisos; per enfrontar-nos amb humilitat a nosaltres mateixes, per mantenir una actitud positiva i de recerca, per desterrar els dogmes i aquesta càrrega de religiositat tan opressiva que ens han inculcat.

Hem avançat en les lleis, en les polítiques públiques. Hem aconseguit convencions internacionals que parlen dels nostres drets. Hem aconseguit legislacions nacionals per a un millor accés a la justícia i també lluitem per tal que es complexin. Hem aconseguit estar a l'agenda política i pública dels nostres països. Estem organitzades en xarxes, locals, nacionals, regionals, internacionals. El nostre moviment és ampli, es va consolidant, enfortint. Encara som lluny de ser veritablement lliures del patriarcat, l'important és que estem en camí, en procés. No estem parlant de favors, ni de permisos, ni de concessions, ni de que "ens donin"; allò que exigim són drets, els nostres drets humans fonamentals i inalienables, constitutius del nostre ser.

I la superació del patriarcat no serà possible només prenent consciència i canviant nosaltres, també els homes han de canviar, revisar la construcció de la seva masculinitat, descobrir els beneficis del canvi. Ja hi ha homes que s'estan conscientitzant, volent desaprendre, cercant estratègies per canviar la mentalitat masculina. Encara hi ha moltes resistències, senten els seus privilegis amenaçats, continua la violència, i davant l'avenç dels nostres drets, ells encara tenen reaccions i incomprensions terribles.

Moltes dones al llarg de la història hem lluitat per la nostra llibertat i dignitat, per ser considerades d'igual valor com a persones i no desvaloritzades com a dones. La història, androcèntricament explicada, ens ha invisibilitzat, ens ha relegat a ser màrtirs anònimes de la injustícia patriarcal/capitalista/religiosa. Som dones les que anem rescatant aquestes "històries de dones" que ens van precedir, perquè la veritable llibertat que ens convoca per igual en néixer, ningú ens l'està restituint, sinó que l'estem conquerint amb la nostra presa de consciència, lluita, organització, participació ciutadana, solidaritat, incidència política. És el crit del segle XXI, ja impossible de fer callar, de milers i milions de dones a Nicaragua i arreu del món, que diem, prou!, que decidim exercir el nostre sagrat dret a viure lliures de violència, el nostre sagrat dret a la llibertat.